

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ НАУКИ І ОСВІТИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
що присвячена 25-річчю Медичного інституту Сумського державного університету
(м. Суми, 16-17 листопада 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

Головна мета мобільності - дати студенту можливість отримати різнобічну «європейську» освіту за обраним медичним фахом, забезпечити йому доступ в визнані центри знань, де традиційно формувалися провідні наукові школи, розширити пізнання студента медика в усіх областях європейської культури, прищепити йому почуття громадянина Європи.

Академічна мобільність відрізняється від традиційних зарубіжних стажувань насамперед тим, що, по-перше, студенти їдуть вчитися за рубіж хоч і на обмежені, але тривалі терміни - від семестру до навчального року, і, по-друге, під час таких стажувань вони вчаться повноцінно, не тільки вивчають мову і ознайомчо окремі дисципліни, а проходять повний семестровий або річний курс, який їм зараховується після повернення в базовий вуз. Згідно з рекомендаціями Болонської декларації, кожному студенту медицини бажано проводити семестр в деякому іншому вузі, переважно закордонному. Цінність такого роду контактів і обмінів важко переоцінити, особливо в умовах обмеженості і застарілості лабораторної та діагностичної бази.

Академічна мобільність важлива для особистого розвитку і можливості працевлаштування, і вона виховує повагу до різноманітності і можливості мати справу з іншими культурами. Вона стимулює лінгвістичний плюралізм і підвищує конкурентоспроможність вищих навчальних закладів.

СУЧАСНІ НАВЧАЛЬНІ ЗАСОБИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ

Мельник Т.М., Скоробогатова О.В.

Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця, м. Київ

Удосконалення професійної післядипломної підготовки лікарів набуває зараз особливої значимості і вимагає нових організаційних підходів. Основним принципом післядипломної підготовки лікарів повинна бути безперервність освіти.

Мета роботи - оцінити можливості використання в процесі післядипломної підготовки лікарів сучасних інформаційних технологій навчання та визначити нові методичні та методологічні підходи. Сучасні інформаційні технології освіти (СІТО) широко використовують можливості телекомунікаційних засобів, комп'ютерної та цифрової техніки. Складовою частиною СІТО є графічно-інформаційні технології (ГІТ), які є сукупністю електронних, програмних і методичних засобів, призначених для обробки і використання інформації в навчальних цілях. Післядипломна освіта лікарів-інтернів може бути організована в такий спосіб. По-перше, програмні засоби ГІТ можна використовувати при визначенні загальної і конкретних цілей того чи іншого практичного заняття. Це підвищує мотивацію лікарів-інтернів до сприйняття нового матеріалу. Ефективними засобами пояснення мети навчання є демонстрація матеріалу з кінцевими результатами застосування знань, яка організовується за допомогою готових відеоматеріалів або презентацій, створених засобами інтерактивних графічних пакетів. По-друге, ГІТ допомагають при вирішенні практичних завдань і клінічних ситуацій. З метою активації у лікарів-інтернів сприйняття викладач вдається до створення проблемної ситуації на прикладі того чи іншого клінічного випадку. Даний етап є головним в процесі застосування знань на практиці і передбачає використання лікувального досвіду. Демонстрація наочного матеріалу набуває тут особливого значення. Представляти його можна шляхом мультимедійних ілюстрацій і показу навчального матеріалу засобами сучасної проєкційної техніки. Лікувальні маніпуляції і прийоми можна демонструвати засобами анімаційних, імітаційних та моделюючих програм. По-третє, важлива роль ГІТ при опануванні лікарями-інтернами нових знань. Зв'язки між окремими лікувально-діагностичними діями і кроками повинні бути надовго закріплені в пам'яті. Тому після сприйняття основної частини навчального матеріалу слід використовувати електронні підручники та інформаційно-пошукові системи, які містять графічні ілюстрації і демонстрації. Крім того, електронні підручники забезпечені тестами, що дозволяють навчатися самостійно оцінити ступінь засвоєння матеріалу, отримувати посилання на літературні джерела і розділи підручника, в засвоєнні яких були зроблені помилки. Такі прийоми дозволяють успішно здійснювати зворотний зв'язок, ефективно підвищуючи ступінь засвоєння навчального матеріалу. Наступний етап навчання є логічним продовженням попередніх, а саме - закріплення знань і формування умінь і навичок. Зазначена мета досягається шляхом використання тренувальних і навчально-ігрових програм, а остаточно формується при роботі з хворим. Розглянуті дидактичні можливості ГІТ дають підставу запропонувати таку організацію навчально-пізнавальної діяльності лікарів-інтернів для вивчення певної теми. Повторення і поглиблене засвоєння матеріалу слід організувати у формі самостійної роботи під керівництвом викладача з використанням розширених презентацій. Практичну роботу слід організувати в індивідуальному темпі. Контроль отриманих знань є процесом із зворотним зв'язком. Він передбачає перевірку та аналіз засвоєного матеріалу. Ефективним засобом оцінки знань лікарів-інтернів є контролюючі тести програмних засобів з використанням графічних об'єктів.

Висновки. Розширені презентації важливих розділів досліджуваної теми доповнюють клінічну роботу лікарів-інтернів в палаті, дозволяючи викладачеві ефективно допомагати лікарям-інтернам вивчати й узагальнювати необхідний матеріал. В цілому навчальні програми зарекомендували себе ефективним засобом для підготовки інтерна до практичної роботи, а графічно-інформаційні технології можуть бути широко використані у всіх структурних ланках процесу післядипломної освіти.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ – ІНТЕРНІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА – СІМЕЙНА МЕДИЦИНА»

Орловський В.Ф., Бокова С.І.

Сумський державний університет

Сучасна Україна перебуває у стані реформування як освітньої, так і медичної галузі. Запровадження міжнародних критеріїв в лікувальний процес вимагає відповідної підготовки спеціалістів, здатних конкурувати в жорстких умовах на світовому рівні, а стрімкий розвиток та вдосконалення методів діагностики і лікування – їх високої кваліфікації. Це спонукає до безперервного вдосконалення методик викладання та осяснення вищої медичної освіти.

З метою покращення надання медичної допомоги населенню в країні розпочато розвиток сімейної медицини, в якій ключовою ланкою є лікар загальної практики – сімейної медицини (ЗПСМ). Основою роботи лікаря ЗПСМ є профілактика різноманітних захворювань у пацієнтів різного віку, їх рання діагностика та лікування, а також запобігання розвитку ускладнень. Саме тому, підготовка таких спеціалістів має бути мультидисциплінарною з використанням новітніх методик викладання.

Протягом останніх років в Україні, як і в багатьох інших державах, стали активно використовуватися різні методики інтерактивного навчання. Викладачі кафедри сімейної медицини СумДУ приділяють значну увагу підвищенню якості підготовки лікарів – інтернів зі спеціальності «ЗПСМ» і також активно впроваджують їх у навчальний процес, поєднуючи з новітніми мультимедійними технологіями. Зокрема, робота в малих групах, вирішення клінічних задач, рольові ігри та мозкові атаки зарекомендували себе позитивно, але найкращий результат показали комбінації різних методик. Так, розв'язання клінічних задач малими (по 2-3 лікарів – інтернів) групами дає можливість вирішити декілька проблемних питань одночасно. По-перше, відбувається вдосконалення клінічного мислення завдяки урахуванню імовірних варіантів перебігу патології, залежно від конкретних життєвих ситуацій, що дає змогу формувати відповідний «маршрут» пацієнта. По-друге, закріплюються навички з етики та деонтології, так як групи за рівнем підготовки та характером міжособистісних відносин є гетерогенними, а в процесі роботи вони мають враховувати думку колеги і прийти до єдиної відповіді. По-третє, прищеплюється відповідальність за прийняте рішення і його наслідки, оскільки отримана в ході роботи відповідь обов'язково фіксується особистими підписами лікарів – інтернів. Після опрацювання малою групою клінічної задачі відбувається загальне обговорення та аналіз помилок.

Позитивний вплив на засвоєння і структурування інформації також здійснює метод запрограмованих помилок. Викладач проковує лікарів – інтернів до активної дискусії за допомогою заздалегідь закладених помилок в умовах завдань.

Слід відмітити значний внесок у підготовку лікарів-інтернів зі спеціальності «ЗПСМ» вільного доступу до електронних інформаційних ресурсів як вітчизняних, так і закордонних авторів, який можливий завдяки можливостям унікальної бібліотеки СумДУ.

Таким чином, можна зазначити, що використання в навчальному процесі інтерактивних методів, таких як робота в малих групах, вирішення клінічних задач, рольові ігри, мозкові атаки та їх комбінацій, сприяє формуванню компетентного спеціаліста широкого профілю. А поєднання їх з можливостями бібліотеки СумДУ – конкурентоспроможного практика.

ЗАСВОЄННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК З НЕВРОЛОГІЇ У ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Пантелесенко Л.В., Антоненко К.В.

Національний медичний університет імені О.О.Богомольця

Вступ. У професійній підготовці лікарів опанування практичними навичками має вирішальне значення. Студент має навчитися комплексно обстежувати хворого, інтерпретувати отримані дані, вчасно надавати невідкладну медичну допомогу. Специфіка подання практичного матеріалу іноземним студентам має свої особливості та має бути обов'язково врахована у педагогічному процесі.

Основна частина. Досвід викладання неврології іноземним студентам з англійською мовою навчання показав, що є певні труднощі у засвоєнні практичних навичок цією когортою студентів. Це в значній мірі пов'язано зі специфікою володіння ними англійською мовою, адже більшість з цих студентів походять з країн Близького Сходу та Африки. Такі студенти мають певну специфіку побудови речень, їх лексичний запас варіює від вільного володіння англійською мовою до слабого її знання. Внаслідок мовного бар'єру, адже більшість студентів-іноземців не володіє у достатньому обсязі знаннями української (або російської) мови, виникають значні перешкоди і в самостійній роботі у ліжка хворого, роботі з медичною документацією, тощо.

Робота з такими різнорідними у плані володіння мовою студентами вимагає від викладача специфіки побудови заняття. Необхідно щоб студенти зрозуміли методику виконання практичних навичок, зібрали скарги та анамнез хворого та самостійно виконали неврологічний огляд пацієнта.

З цією метою доцільно:

1) забезпечити чітку послідовність та логічність виконання алгоритму неврологічного огляду. Для цього спочатку демонструються відеоматеріали з методики обстеження окремих функцій (рефлекторно-рухової, чутливої, координаторної, тощо). Потім вони відпрацьовуються попарно у групі. Надалі ці навички перевіряються у ліжка хворого під наглядом викладача;

2) для збору скарг слід користуватися невеликим проте достатнім лексичним запасом широковживаних слів. Для полегшення задачі можна використовувати розроблені стереотипні питання, які стосуються певної нозології або побудовані з врахуванням синдромологічного підходу. Формулювання запитань має бути легко зрозумілим для студентів і потребує конкретної лаконічної відповіді. Такі розроблені питання розширюють лексичний запас студентів та вчать виділяти головні скарги та деталі анамнезу;

3) з метою розвитку клінічного мислення, можливості інтерпретації отриманих клінічних даних англійськомовним студентам рекомендовано самостійно скласти план обстеження та лікування хворого. Викладач при цьому має не лише проконтролювати вміння студентів проаналізувати певний клінічний випадок, а й проілюструвати його з використанням даних додаткових методів обстеження, таких як МРТ, КТ, ЕЕГ, ЕМГ, тощо, які завдяки своїй наочності не потребують перекладу.

Висновки: Широке впровадження в навчальний процес англійськомовних студентів алгоритмів засвоєння практичних навичок із застосуванням наочних методів інструментального дослідження, підготовленим спеціалізованим лексичним матеріалом дозволить покращити практичну орієнтованість викладання дисципліни, полегшить контакт «студент-пацієнт» та підготувати фахівця, який відповідатиме сучасним вимогам міжнародних стандартів вищої медичної освіти.